

VÄSTERÅS ORNITOLOGISKA KLUBBS INFORMATIONSBLAD

ÅRG 5 1980 NR 2

Utgiven av Västerås Ornitologiska Klubb - VOK

REDAKTÖR : Per Magnusson Vitmåragatan 2 722 26 Västerås tfn 131455
I redaktionen : Inga Lindell

Västerås Ornitologiska Klubb c/o Martin Green Ringduvegatan 141

Postgiro: 1 13 30 - 8

ORDFÖRANDE : Hans-Olof Hellkvist, Ekeholm Barkarö 725 90 Västerås 52026

SEKRETERARE : Martin Green, Ringduvegatan 141 724 70 Västerås 353582

RAPPORTKOMMITTÉ: Hans-Olof Hellkvist (rapportmottagare)
Ekeholm Barkarö 725 90 Västerås
Daniel Green, Martin Green

HÄCKFÅGELTAXERINGEN PÅ ÄNGSÖ

Anders Lindell

För att på ett tidigt stadium kunna spåra förändringar och trender i våra fågelpopulationer, samt spåra orsakerna till dessa, startades 1970 Svenska häckfågeltaxeringen (SHT). Sekundärt får man också en jämförelse av beståndstätheter och artsammansättning i olika landskapstyper och regioner.

De metoder som används varierar något beroende på uppträdandet hos de arter som skall inventeras, men är i princip två, revirkartering och punkttaxering. Revirkarteringen är en s k absolut metod som ger beståndstätheter och antalsförändringar i rena siffror. Nackdelarna med metoden är att man får svårt att täcka in sällsyntare arter med stora revir m m.

Som ett komplement till revirkarteringarna startade därför inom SHT punkttaxeringar 1974. Metoden är relativ och ger ingen uppfattning om beståndstätheter, man erhåller bara indexvärden, vilka utgör grund för jämförelser av fågelförekomsten mellan olika år och områden.

Revirkarteringarna sker i fasta provytor som inventeras minst två, men helst flera år i följd. Under ett systematiskt genomkorsande av provytorna noteras alla fåglar på en besökskarta, med symboler för sång, bofynd, revirstrid etc. För att säkert kunna fastställa permanenta revir, få med både tidiga och sena häckare samt svårinventerade arter, bör antalet besök vara minst 8-10 st. Utifrån de olika besökskartorna upprättas sedan speciella artkartor med vars hjälp man beräknar antalet revir för resp art inom provytan. Resultaten jämförs med tidigare årsresultat och man får en bild av de årliga beståndsfluktuationerna och eventuellt mer långtgående förändringar i fåglarnas numerär. För att resultaten skall bli jämförbara krävs ett så likartat förfaringsätt som möjligt år efter år och metoderna är tämligen hårt standardiserade.

På Ängsö upprättades en provyta 1973, vilken sedan inventerades varje år t o m 1978. Den utgörs av ett 7,1 ha stort lövskogsområde av lundkaraktär, väl avgränsat av åkermark och är belägen utefter vägen ca 200 m NV Högsholms gård. Dominerande trädslag är ek och ask och av buskar förekommer slån, nypon, en, hassel m m. Resultatet från taxeringarna redovisas nedan, med antal revir och den genomsnittliga beståndstätheten för varje art.

Art	1973	74	75	76	77	78	Täthet, per/km ²
Fasan	-	1	-	1	-	-	5
Ringduva	1	1	1	1	-	-	10
Göktyta	-	-	-	1	-	-	2
Gröngöling	1	1	1	-	-	-	7
Större hackspett	-	1	-	-	-	-	2
Trädpiplärka	4	6	6	2	2	3	54
Buskskvätta	-	1	1	-	1	1	9
Koltrast	-	-	1	1	-	-	5
Björktrast	1	-	1	-	-	-	5
Ärtsångare	1	-	1	-	-	-	5
Törnsångare	1	1	-	-	-	-	5
Trädgårdssångare	1	2	1	2	4	2	28
Svarthätta	-	2	-	-	-	-	5
Lövsångare	-	2	3	2	3	2	28
Grå flugsnappare	1	-	-	1	-	-	5
Svart-vit flugsn.	1	1	1	1	-	-	9
Stjärtmes	-	-	1	-	-	-	2
Entita	1	1	1	1	-	1	12
Blåmes	1	2	2	2	-	-	16
Talgoxe	3	1	2	2	6	4	42
Nötväcka	2	1	1	2	1	1	19
Trädkrypare	1	1	-	-	-	-	5
Törnskata	1	-	2	1	-	-	9
Skata	-	1	-	-	-	-	2
Kaja	1	1	1	-	-	1	9
Stare	10	9	5	1	-	5	70
Bofink	6	8	5	4	4	4	73
Grönfink	1	1	2	1	1	-	14
Stenknäck	-	-	1	-	-	-	2
Gulspurv	4	8	4	7	7	4	80
Ortolansparv	2	-	2	-	-	-	9
TOTALT	45	53	46	33	29	28	549

Några långtgående trender går ej att skönja enbart med hjälp av ovanstående resultat. Antalet häckande starar minskade från 10 par 1973 till 0 registrerade par 1977, men var 1978 återigen uppe i 5 par. Talgoxen uppvisar en liknande beståndsväxling. 1974 återfanns endast 1 par, vilket rimmar väl med den omfattande höstflyttning som ägde rum 1973. Övriga arter är i förekommande fall oftast representerade med enstaka par. Av totalt 31 konstaterade häckare är det bara 6 som återfunnits varje år. I genomsnitt har 17 arter och 39 revir karterats per år. För att få en representativ bild av artsammansättningen i den aktuella biotopen och för att förändringar i fåglarnas livsbetingelser någorlunda skall återspeglas av beståndet i provytan bör detta inte vara mindre än 50 och får gärna överstiga 100 par. Mycket pekar alltså på att provytan på Ängsö varit i minsta laget. Ytterligare en nackdel vid de årliga jämförelserna - om ock av nöden betingat - är att taxeringsarbetet måste utföras av flera personer. De fortlöpande resultat som årligen inkommer från alla provytor redovisas i ett större perspektiv varje år i Vår Fågelvärd. För att häckfågeltaxeringen skall bli framgångsrik krävs ett stort antal provytor. Årligen bortfaller ett antal gamla ytor och nya måste till för att åtminstone täcka förlusten av dessa. Den som känner för att göra en insats på området och starta en taxeringsruta eller punkttaxering vänder sig lämpligen till SHTs administratör, Sören Svensson, Ekologihuset i Lund, vilken gladeligen bistår med information och material.

EXKURSIONSRAPPORT

NATTFÅGELEKURSIONEN 13 JULI

Magnus Liljefors

Vi var 11 medlemmar som mötte upp vid Rudbeckianska skolan för VOKs nattfågel-
ekursion.

Färden ställdes först till Fullerö, där det enligt utsago skulle finnas en flodsångare. Den hördes tyvärr ej, så vi åkte vidare till Askö, men först besökte vi Gångholmen ett tag. Väl framme vid Askö gick vi upp till Kvarnberget. Där tillbringades resten av kvällen med diverse småprat om ditt och datt. Så småningom pallrade sig några iväg till rastholmen, där både kärrensångare och trastsångare hördes. Efter midnatt befanns ekursionen vara avslutad och vi drog oss i spridd formering mot staden.

MEDDELANDEN

KVÄLLSOBSERVATIONER PÅ BJÖRNÖN

Även detta år planeras kontinuerliga sträckräkningar från hoppbackstornet på Björnön. Observationerna kommer att ske kvällstid från den 14.7 till den 5.9. Under denna tid tjänstgör förhoppningsvis varje kväll en observatör vars uppgift är att räkna och artbestämma de fåglar som sträcker förbi. Huvudsyftet med observationerna är att söka kartlägga flyttfågelsträcket över vår del av Mälaren. Just denna tid på året är det främst svalor, ärlor och vadare som är aktuella. Flera arktiska vadarfåglar drar söderut och förbi våra trakter på sensommaren och hösten. Nämnas kan t ex kustpipare och småspov som båda sågs under förra årets kvällsobservationer. Vidare brukar t ex lärkfalken visa sig nästan dagligen på sina jaktturet över Hässlösundet.

Ni har nu chansen att få vara med om detta. Kom ut när vi vill och hjälp observatören i hans arbete eller passa på att lära er hur man känner igen de olika fåglarna, observatörerna har säkert svar på många av era frågor.

Daniel Green